

۲۰ دوره اصول فقه آزمون وکالت
به همراه آزمون وکالت ۹۸

تدوین: گروه علمی مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش

انتشارات چتر دانش

سخن ناشر

رشته حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله یکی از پرتعدادترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند. این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه آموزشی عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت‌گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه علمی بیش از پیش به منصفه ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

۷.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۰.....
۱۰.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۰.....
۱۲.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۰.....
۱۳.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۱.....
۱۷.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۱.....
۲۰.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۱.....
۲۱.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۲.....
۲۵.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۲.....
۲۸.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۲.....
۲۹.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۳.....
۳۲.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۳.....
۳۴.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۳.....
۳۵.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۴.....
۳۸.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۴.....
۴۰.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۴.....
۴۱.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۵.....
۴۵.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۵.....
۴۷.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۵.....
۴۸.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۶.....
۵۲.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۶.....
۵۴.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۶.....
۵۵.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۷.....
۵۸.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۷.....
۶۰.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۷.....
۶۱.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۸.....
۶۴.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۸.....
۶۶.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۸.....
۶۷.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۹.....
۷۰.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۹.....
۷۲.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۹.....
۷۳.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۰.....
۷۷.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۰.....

۷۹.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۰.....
۸۰.....	سؤالات آزمون وکالت گیلان سال ۱۳۹۰.....
۸۴.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت گیلان سال ۱۳۹۰.....
۸۶.....	پراکندگی موضوعی سؤالات گیلان سال ۱۳۹۰.....
۸۷.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۱.....
۹۲.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۱.....
۹۴.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۱.....
۹۵.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۲.....
۹۹.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۲.....
۱۰۱.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۲.....
۱۰۲.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۳.....
۱۰۶.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۳.....
۱۰۹.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۳.....
۱۱۰.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۴.....
۱۱۳.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۴.....
۱۱۶.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۴.....
۱۱۷.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۵.....
۱۲۱.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۵.....
۱۲۴.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۵.....
۱۲۵.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۶.....
۱۲۹.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۶.....
۱۳۱.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۶.....
۱۳۲.....	سؤالات آزمون وکالت کرمانشاه سال ۱۳۹۶.....
۱۳۵.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت کرمانشاه سال ۱۳۹۶.....
۱۳۸.....	پراکندگی موضوعی سؤالات کرمانشاه سال ۱۳۹۶.....
۱۳۹.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۷.....
۱۴۴.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۷.....
۱۴۶.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۷.....
۱۴۷.....	سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۸.....
۱۵۱.....	پاسخنامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۹۸.....
۱۵۳.....	پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۹۸.....
۱۵۴.....	پراکندگی سؤالات سال‌های ۹۸-۸۰ بر مبنای موضوعات جزئی.....
۱۵۵.....	پراکندگی سؤالات سال‌های ۹۸-۸۰ بر مبنای موضوعات کلی.....

اختصارات

- قانون اساسی ق.ا
- قانون مدنی ق.م
- قانون تجارت ق.ت
- قانون مجازات اسلامی ق.م.ا
- قانون آیین دادرسی کیفری ق.آ.د.ک
- قانون تشدید مجازات مرتکبین اختلاس، ارتشاء و کلاهبرداری ق.ت.م.ا.ا.ک
- قانون مسئولیت مدنی ق.م.م

سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۰

۱- ماده ۲۱۸ قانون مدنی می‌گوید: «هرگاه معلوم شود که معامله با قصد فرار از دین به طور صوری انجام شده، آن معامله باطل است.» به استناد کدام یک از امور ذیل ایقاع با قصد فرار از دین را هم می‌توان باطل دانست؟ /موضوع: ادله استنباط ⇨ قیاس/

- (الف) قاعده غلبه
(ب) قاعده وارد مورد اغلب
(ج) قیاس منصوص العله
(د) قیاس مستنبط العله

۲- نسبت میان احکام خاص و مخصص چیست؟ /موضوع: الفاظ ⇨ عام و خاص/

- (الف) عموم و خصوص مطلق
(ب) خاص مطلق است و مخصص قید
(ج) هر خاصی مخصص است اما هر مخصصی خاص نیست.
(د) حکم خاصی که متصل به عام نباشد، مخصص خوانده می‌شود.

۳- شخصی با شلیک یک گلوله در نزاع دسته جمعی به قتل رسیده است. تردید درباره اینکه قتل توسط کدام یک از دارندگان سلاح گرم انجام شده: /موضوع: اصول عملیه ⇨ اصل احتیاط/

- (الف) شبهه غیرمحصوره است.
(ب) شبهه موضوعیه است.
(ج) شبهه صداقیه است.
(د) شبهه محصوره است.

۴- مرجحات عبارت است از آنچه در مقام: /موضوع: اصول عملیه ⇨ تعارض ادله/

- (الف) نسخ قانون به آن توجه شده است.
(ب) قانون گذاری سبب ترجیح قانون شده است.
(ج) رفع اجمال از دو قانون مؤثر است.
(د) تراحم موجب ترجیح دلیلی بر دلیل دیگر می‌شود.

۵- اگر انتقال مال غیر، واجد همه ارکان بزه کلاهبرداری نباشد، ولی قانون، مجازات کلاهبرداری را برای آن در نظر بگیرد، از باب است. /موضوع: اصول عملیه ⇨ تعارض ادله/

- (الف) حکومت (ب) تخصیص (ج) تخصص (د) ورود

۶- آنچه از لفظ و کلام فهمیده می‌شود است. /موضوع: الفاظ ⇨ مفهوم و منطوق/

- (الف) انشا (ب) خبر (ج) منطوق (د) مفهوم

۷- کسی که از چشمه واقع در ملک دیگری حق شرب دارد، حق دارد برای رسیدن به چشمه داخل آن ملک شود. حق اخیر به لحاظ: /موضوع: ادله استنباط ⇨ عقل/

- (الف) تبعیت از حق اولی است.
(ب) توافق طرفین است.
(ج) لازمه عقلی حق اولی است.
(د) لازمه طبیعی حق اولی است.

- ۸- مقصود از «ظن» حالت نفسانی انسان است: /موضوع: ادله استنباط ⇐ امارات/
- (الف) بین جهل و شک
(ب) بین شک و قطع
(ج) در حال حیرت
(د) دچار کثرت شک
- ۹- اعتبار اماره به این دلیل است که می باشد. /موضوع: ادله استنباط ⇐ امارات/
- (الف) موجب رفع حیرت
(ب) نوعاً کاشف از واقع
(ج) تعبداً به حکم قانون معتبر
(د) گاهی رافع حیرت و گاهی کاشف از واقع
- ۱۰- عبارت: «هیچ کس را نمی توان به صرف داشتن عقیده‌ای مؤاخذه کرد». ... عبارت: «تفتیش عقاید ممنوع است» می باشد. /موضوع: الفاظ ⇐ مفهوم و منطوق/
- (الف) منطوق غیر صریح
(ب) منطوق صریح
(ج) مفهوم مخالف
(د) مفهوم موافق
- ۱۱- وکیل دادگستری برای روز و ساعت معین به دو دادگاه دعوت شده است. موقعیت مزبور از قبیل است. /موضوع: اصول عملیه ⇐ تعارض ادله/
- (الف) تعارض
(ب) تزاحم
(ج) تعادل
(د) تضاد
- ۱۲- جواز تصرف انسان در اشیا ناشی از اصله: /موضوع: اصول عملیه ⇐ اصل برائت/
- (الف) الحلیه است.
(ب) الاباحه است.
(ج) الصحه است.
(د) الاطلاق است.
- ۱۳- موجر باید عین مورد اجاره را به مستأجر تسلیم کند؛ این الزام از نوع واجب است. /موضوع: الفاظ ⇐ اوامر/
- (الف) اصلی
(ب) تخییری
(ج) تعبدی
(د) کفایی
- ۱۴- هرگاه دخول شیئی در مبیع عرفاً مشکوک باشد، آن شیء داخل در بیع نخواهد بود. این معنی ناشی از اصل ... است. /موضوع: اصول عملیه ⇐ اصل برائت/
- (الف) استصحاب
(ب) برائت
(ج) تأخر حادث
(د) عدم
- ۱۵- اگر شخصی فقط خود را به یکی از دو نفر مدیون بداند ولی نداند کدام یک؛ پرداخت دین به هر دو نفر از باب مقدمه است. /موضوع: ادله استنباط ⇐ عقل/
- (الف) وجوب
(ب) علم
(ج) وجود
(د) صحت
- ۱۶- شخصی مال موکل خود را فروخته است، هرگاه در بقای وکالت حین العقد شک نماییم و در نتیجه در مالکیت برای مشتری شک به وجود آید، شک‌های مزبور به ترتیب شک است. /موضوع: اصول عملیه ⇐ استصحاب/
- (الف) مؤخر و مقدم
(ب) مقدم و مؤخر
(ج) سببی و مسببی
(د) مسببی و سببی

۱۷- کلمه «خانه‌شان» در عبارت: «فرزندان خود را از خانه‌شان بیرون کنید». با توجه به مالکیت

پدر نسبت به خانه در معنای مجازی است. /موضوع: الفاظ ⇨ وضع الفاظ/

الف) به قرینه صارفه

ب) به قرینه مقایسه

ج) به قرینه مقالیه

د) به قرینه عقلیه

۱۸- دولت نمی‌تواند از هیچ ایرانی سلب تابعیت کند مگر به درخواست خود او. کلمات «به

درخواست خود او» مخصص است. /موضوع: الفاظ ⇨ عام و خاص/

الف) عقلی

ب) مجمل

ج) منفصل

د) متصل

۱۹- به کار بردن کلمه «قرار» برای تصمیمی از دادگاه‌ها که مربوط به ماهیت دعوی نیست، در

معنای است. /موضوع: الفاظ ⇨ وضع الفاظ/

الف) حقیقی

ب) حقیقت عرفیه

ج) مجازی

د) حقیقت شرعیه (قانونی)

۲۰- استعمال لفظ بیع به معنای بیع صحیح از باب حمل: /موضوع: الفاظ ⇨ مطلق و مقید/

الف) عام است بر خاص

ب) خاص است بر عام

ج) مطلق است بر مقید

د) مقید است بر مطلق

پاسخ نامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۵

- ۱- گزینه ج صحیح است. عبارت «به طور صوری» علت مصرح در ماده قانونی است. بنابراین باید این قیاس را قیاس منصوص العله دانست.
- ۲- گزینه الف صحیح است. هر مخصصی یک خاص هست اما هر خاصی یک مخصص نیست. به طور مثال کسی می‌گوید: این گل بسیار زیباست. عبارت «این گل» در جمله مذکور یک خاص است، یعنی دلالتش بر چیز خاص و معینی در خارج است، اما مخصص هیچ عامی نیست.
- ۳- گزینه الف یا د صحیح است. این سؤال دارای ابهام است؛ به ترتیبی که مشخص نیست که شرکت‌کنندگان در این نزاع دسته‌جمعی چند نفر بوده‌اند؟ اگر تعداد آن‌ها به حدی کم باشد که احتمال قاتل بودن هر فرد زیاد باشد، شبهه محصوره است اما اگر، تعداد افراد به حدی زیاد باشد (مثلاً صد نفر یا بیشتر) که احتمال قاتل بودن هر فرد بسیار کم باشد، شبهه غیرمحصوره خواهد بود.
- ۴- پاسخ صحیح در میان گزینه‌ها وجود ندارد. اگر در گزینه «د» به جای لفظ تراحم از لفظ تعارض استفاده می‌شد، گزینه صحیح، گزینه «د» می‌بود.
- ۵- گزینه الف صحیح است. حکومت ممکن است موجب توسعه یا تضیق شود. در این مثال حکومت موجب توسعه گردیده است.
- ۶- گزینه‌های ج و د صحیح هستند. این پرسش دچار ابهام است. منطوق و مفهوم هر دو چیزی هستند که از کلام فهمیده می‌شوند با این تفاوت که منطوق چیزی است که مستقیماً از کلام فهمیده می‌شود، اما مفهوم چیزی است که اگرچه در صراحت کلام نیامده اما با واسطه از کلام قابل فهم است.
- ۷- گزینه ج صحیح است. به حکم عقل، تنها فرض امکان شرب، ورود به ملک غیر است بنابراین ناگزیر باید آن را مجاز دانست.
- ۸- گزینه ب صحیح است. حالات نفسانی انسان در خصوص علم و جهل به نسبت امور خارجی، به ترتیب به این صورت می‌باشد: جهل، وهم، شک یا تردید، ظن یا گمان، علم یا قطع یا یقین. در صورت جهل، انسان نسبت به امر خارجی به طور کامل بی‌اطلاع است. در صورت وهم، در نفس انسان نسبت به وقوع امر خارجی، احتمالی ضعیف وجود دارد. در صورت شک یا تردید احتمال وقوع و عدم وقوع امر خارجی یکسان است. در صورت ظن یا گمان احتمال وقوع امر خارجی قوی است هرچند احتمال عدم وقوع نیز وجود دارد. در صورت یقین نیز انسان به وقوع امر خارجی قطع و یقین دارد.
- ۹- گزینه ب صحیح است. عبارت «نوعاً کاشف از واقع است» به این معناست که غالباً مدلول اماره مطابق واقع است. هرچند در مواردی هم مدلول اماره مطابق واقع نیست که این موارد نادر است. به طور مثال قاعدهٔ ید که یک اماره است حکم می‌کند به اینکه آن چه از اشیا که اشخاص نسبت به آن‌ها متصرف هستند، ملک آن‌ها می‌باشد، مگر خلاف آن اثبات شود. اگر بررسی شود نسبت به اینکه چند درصد از متصرفین نسبت به اشیای خارجی در واقع مالک آن‌ها هستند؟ به این پاسخ خواهیم رسید که اگرچه بیشتر متصرفین، مالک هستند اما در موارد نادری هم متصرفین، تصرفشان غاصبانه

بوده و مالک نیستند. بنابراین قاعدهٔ ید اگرچه نتوانسته به‌طور کامل مالکین واقعی را به درستی تشخیص دهد، اما از آنجا که غالب مواردی تشخیصی توسط آن به درستی صورت گرفته ما نیز آن را معتبر می‌دانیم.

۱۰- **گزینه الف صحیح است.** هر چند معنای اتخاذ شده (تفتیش عقاید ممنوع است) از عبارت مذکور (هیچ کس را ...) را شاید نتوان در زمرهٔ هیچ کدام از گزینه‌های ارائه شده دانست اما نزدیک‌ترین پاسخ، گزینهٔ «الف» می‌باشد.

۱۱- **گزینه ب صحیح است.** تراحم بین دو حکم واقع می‌شود ولی تعارض بین دو دلیل رخ می‌دهد.

۱۲- **گزینه الف و ب صحیح هستند.**

۱۳- **گزینه الف صحیح است.** مطلب قابل توجه این است که معمولاً واجب اصلی با واجب نفسی اشتباه می‌شود. البته این مشکل میان واجب تبعی و واجب غیري نیز پیش می‌آید. حل این مشکل جز با فهم تعریف صحیح این مفاهیم میسر نیست. واجب نفسی، واجبی است که انجام آن، مقدمه‌ای برای انجام دیگر واجبات نباشد مانند نماز که یک واجب نفسی است در مقابل واجب غیري به این معنا که واجبی است که مقدمه‌ای برای انجام دیگر واجبات به حساب می‌آید؛ مانند وضو که مقدمه‌ای برای نماز است. با لحاظ تفاوت میان واجب نفسی و واجب اصلی (روشن می‌شود که این دو، در واقع دو مفهوم جدا از یکدیگر هستند. بنابراین وضو، واجبی است اصلی و در عین حال واجبی است غیري (دقت شود).

۱۴- **گزینه د صحیح است.** اصل در عدم دخول هر شیء در مبیع است مگر آنکه خلافش اثبات شود.

۱۵- **گزینه ب صحیح است.** مقدمهٔ علم، چیزی است که با انجام آن علم و یقین به انجام تکلیف حاصل می‌شود. در فرض مورد سؤال، شخص خود را به یکی از دو نفر مدیون می‌داند اما با پرداخت دین به هردو نفر، یقین حاصل می‌نماید که تکلیف خود را (هرچه بوده) به‌طور کامل انجام داده و دیگر به هیچ‌یک از آن دو بدهکار نیست.

۱۶- **گزینه ج صحیح است.** شک اول موجب ایجاد شک دوم شده است؛ لذا باید شک اول را سببی و شک دوم را مسببی دانست.

۱۷- **گزینه الف صحیح است.** قرینهٔ صارفه برای تعیین معنای مجازی در جمله به‌کار می‌رود.

۱۸- **گزینه د صحیح است.** در این جمله از آنجا که مخصص بلافاصله پس از عام آمده است، مخصص متصل می‌باشد.

۱۹- **گزینه الف صحیح است.** در این پرسش، به دنبال صفت معنا هستیم. یعنی پرسش‌کننده با آوردن لفظ معنا در عبارت قرار دادن نقطه‌چین‌ها پس از این لفظ، در واقع به دنبال کشف صفت معنا می‌باشد. باید دانست که در علم اصول، حقیقی و مجازی، صفت معنا قرار می‌گیرند و حقیقت و مجاز، صفت لفظ (دقت شود!) بنابراین اگرچه لفظ قرار در معنای مورد نظر، حقیقت قانونیه است اما استعمال لفظ قرار در آن معنا، استعمال حقیقی خواهد بود.

۲۰- **گزینه ج صحیح است.** بیع، مطلق بوده و بیع صحیح، مقید است.

پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۰

موضوع کلی	موضوع جزئی	تعداد سؤالات	جمع بر مبنای موضوع کلی
مقدمات	-	-	-
الفاظ	اوامر	۱	۸
	عام و خاص	۲	
	مجمل و مبین	-	
	مطلق و مقید	۱	
	مفهوم و منطوق	۲	
	نواهی	-	
	وضع الفاظ	۲	
ادله استنباط	اجماع	-	۵
	امارات	۲	
	سنت	-	
	عقل	۲	
	قرآن	-	
	قیاس	۱	
	مصالح مرسله	-	
اصول عملیه	استصحاب	۱	۷
	اصل احتیاط	۱	
	اصل برائت	۲	
	اصل تخییر	-	
	تعارض ادله	۳	

سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۱

۱- مشترک لفظی چیست؟ [موضوع: الفاظ ⇐ وضع الفاظ]

- الف) لفظی است که بر مصادیق متعددی دلالت کند.
- ب) لفظی است که دارای معانی حقیقی و مجازی باشد.
- ج) لفظی است که در معنی، مترادف با لفظ دیگری باشد.
- د) لفظی است که برای بیش از یک معنی، وضع شده باشد.

۲- حکم وضعی چیست؟ [موضوع: الفاظ ⇐ اوامر]

- الف) حکمی است که مستقیماً با فعل مکلفین مربوط نباشد.
- ب) حکمی است که مستقیماً با فعل مکلفین مربوط باشد.
- ج) حکمی است که وضعیت و کیفیت انجام مأموریه را معین کند.
- د) حکمی است که قانون‌گذار بر مکلفین، الزام کرده است.

۳- مفهوم موافق چیست؟ [موضوع: الفاظ ⇐ مفهوم و منطوق]

- الف) قضیه‌ای است که موافق با استنباط فقیه باشد.
- ب) قضیه‌ای است که ملاک در آن، مشخص باشد.
- ج) قضیه‌ای که علت حکم در آن، اقوی از منطوق باشد.
- د) قضیه‌ای است که حکم آن، نفیاً و اثباتاً با حکم منطوق، یکی باشد.

۴- در تعارض ادله متکافی، چه باید کرد؟ [موضوع: اصول عملیه ⇐ تعارض ادله]

- الف) از همه باید چشم پوشید.
- ب) دلیل حرمت بر دلیل وجود مقدم می‌شود.
- ج) در تعارض روایات، اصل تخییر و در سایر ادله تساقط حاکم است.
- د) برحسب اصل تخییر، باید یک از آن‌ها را مورد عمل قرار داد.

۵- در واجبات تخییری چه اصلی حاکم است؟ [موضوع: اصول عملیه ⇐ اصل تخییر]

- الف) اصل تخییر حاکم است.
- ب) هیچ اصلی جاری نیست.
- ج) اصل احتیاط حاکم است.
- د) قاعده ترتب و تقدم اهم بر مهم باید رعایت شود.

۶- در تعارض میان استصحاب سببی و مسببی چه باید کرد؟ [موضوع: اصول عملیه ⇐ استصحاب]

- الف) تساقط دو استصحاب
- ب) استصحاب در سبب، مقدم است.

ج) استصحاب در مسبب مقدم است.

د) استصحابی که موافق احتیاط باشد، مقدم است.

۷- حکم ظاهری چیست؟ / موضوع: اصول عملیه ⇨ اصل برائت

الف) حکمی است که مؤدای اجرای اصلی است.

ب) حکمی است که از ظواهر ادله، استنباط می‌شود.

ج) حکمی است که ظواهر امور را مورد توجه قرار داده است.

د) حکمی است که در شرایط اضطراری معین شده است.

۸- اصاله الحقیقه، چه اصلی است؟ / موضوع: الفاظ ⇨ وضع الفاظ

الف) اصلی است که معنی حقیقی لفظ را مشخص می‌سازد.

ب) اصلی است که علائم حقیقت و مجاز را معین می‌کند.

ج) اصلی است که مکلف را به رعایت حقیقت، الزام می‌کند.

د) اصلی است که در صورت تردید در استعمال معنی حقیقی و مجازی، توجه به معنی حقیقی را الزام می‌کند.

۹- اصل مثبت چه اصلی است؟ / موضوع: ادله استنباط ⇨ امارات

الف) هرگاه از اجرای اصل، حکمی اثبات گردد.

ب) هرگاه از اجرای اصل، موضوع حکمی به اثبات رسد.

ج) هرگاه از اجرای اصل، اثبات آثار غیرشرعی و قانونی، منظور باشد.

د) هرگاه از اجرای اصل، آثار شرعی و قانونی مجرای اصل، منظور شود.

۱۰- در تعارض قاعده ید و استصحاب، کدام یک مقدم است؟ / موضوع: اصول عملیه ⇨ استصحاب

الف) قاعده ید بر استصحاب عدم مالکیت متصرف، مقدم است.

ب) قاعده ید مقدم است، مگر مدعی وجود داشته باشد.

ج) قاعده ید مقدم است، مگر منشأ تصرف، معلوم باشد.

د) قاعده ید مقدم است، مگر سبق تصرف متصرف احراز نشود.

۱۱- اصل برائت در چه موردی جاری می‌شود؟ / موضوع: اصول عملیه ⇨ اصل برائت

الف) در شبهات موضوعیه

ب) در دوران امر بین وجوب و حرمت

ج) در شک در توجه تکلیف

د) در تردید در مکلف به

۱۲- اصل تأخر حادث در چه موردی جاری می‌شود؟ / موضوع: اصول عملیه ⇨ استصحاب

الف) هرگاه در حدوث امری تردید شود.

ب) هرگاه در تقدم حادثه‌ای تردید شود.

ج) هرگاه در تأخر حادثه‌ای تردید شود.

(د) هرگاه در تقدم، تأخر و يا تقارن دو حادثه، تردید شود.

۱۳- شرط در اصطلاح اصول چیست؟ /موضوع: ادله استنباط ← عقل/

(الف) تعهدی است که در ضمن عقدی به عمل آید.

(ب) آن است که مقرون به ادات شرط است.

(ج) آن است که وجودش مستلزم وجود مشروط نبوده اما عدمش موجب عدم مشروط می‌گردد.

(د) آن است که وجودش موجب وجود مشروط و عدمش موجب عدم آن می‌شود.

۱۴- علم اجمالی، منجز است؟ /موضوع: اصول عملیه ← اصل احتیاط/

(الف) اصلاً منجز نیست.

(ب) در شبهات محصوره، منجز است.

(ج) در همه موارد، منجز است.

(د) در دوران مکلف‌به، میان اقل و اکثر ارتباطی، منجز است.

۱۵- نهی از معامله، مستلزم فساد آن است؟ /موضوع: الفاظ ← نواهی/

(الف) نهی از معامله، مستلزم فساد معامله است.

(ب) نهی از معامله، مستلزم فساد معامله نیست.

(ج) در صورتی که نهی، دال بر تحریم معامله باشد، مستلزم فساد آن است.

(د) در صورتی که نهی، مبین شرایط، موانع و یا اجزاء، معامله باشد، مستلزم فساد آن است.

۱۶- تعارض ظاهری دو دلیل چیست؟ /موضوع: اصول عملیه ← تعارض ادله/

(الف) هرگاه محتوای دو دلیل، با یکدیگر در تقابل باشند.

(ب) هرگاه مدلول هر یک از دو دلیل، مدلول دلیل دیگر را نفی می‌کند.

(ج) هرگاه محتوای دو دلیل، ظهور در عدم امکان جمع میان آن دو داشته باشد.

(د) هرگاه مؤدای دو دلیل متعارض، عرفاً قابل جمع بوده و یا جریان یکی از آن‌ها مانع جریان دیگری شود.

۱۷- قیاس مستنبط‌العله چیست؟ /موضوع: ادله استنباط ← قیاس/

(الف) هرگاه ملاک حکم در مقیاس‌علیه در قانون، معین شده باشد.

(ب) تسری حکم مقیاس‌علیه بر مقیاس، به دلیل وجود وجه مشترک میان آن دو.

(ج) هرگاه از ملاک حکم در مقیاس‌علیه، امکان قیاس، قابل استنباط باشد.

(د) هرگاه ملاک حکم مقیاس‌علیه از قانون ظناً استنباط و براساس آن حکم به مقیاس تسری داده شود.

۱۸- قرینه معینه در چه مواردی ضرورت دارد؟ /موضوع: الفاظ ← وضع الفاظ/

(الف) در استعمال مجازی الفاظ

(ب) در استعمال الفاظ مترادف

- ج) در استعمال لفظ مشترک در یکی از معانی آن
د) در استعمال لفظ، در اکثر از معنی واحد

۱۹- «مستأجر حق دارد عین مستأجره را اجاره دهد... تحویل آن به مستأجر دوم احتیاج به اذن موجر ندارد.» مبنای حکم اخیر چیست؟ [موضوع: ادله استنباط ← عقل]

الف) نظر قانون‌گذار

- ب) چون اذن در شیء، اذن در لوازم آن است.
ج) مالکیت مستأجر دوم نسبت به منافع مورد اجاره
د) مالکیت مستأجر اول نسبت به منافع مورد اجاره

۲۰- هرگاه در صحت عقدی تردید شود، چه ضابطه و قاعده‌ای مشکل را حل می‌کند؟ / موضوع: اصول عملیه ← استصحاب]

الف) قاعده صحت در عقد، حاکم خواهد بود.

- ب) اصل عدم تاثیر عقد حاکم است.
ج) وضع حقوقی قبل از عقد، استصحاب می‌شود.
د) هرگاه تردید، ناشی از احتمال فقدان شرطی باشد، اصل عدم صحت و اگر ناشی از احتمال وجود مانعی باشد، اصل عدم مانع حاکم خواهد بود.

پاسخ نامه سؤالات آزمون وکالت سال ۱۳۸۱

- ۱- گزینه د صحیح است. مانند لفظ «شیر» در فارسی و «عین» در عربی و «جایز» در قانون و امثال این‌ها. دقت شود که گزینه «الف»، تعریف مشترک معنوی می‌باشد.
- ۲- گزینه الف صحیح است. در خصوص گزینه «ج» باید گفت: ممکن است حکم وضعی، وضعیت و کیفیت انجام ماموریه را مشخص کند اما چون همواره این‌گونه نیست، پس نمی‌تواند پاسخ صحیح این پرسش باشد. باید توجه داشت که به سبب کثرت مصادیق احکام وضعی تاکنون تعریف کاملی از آن ارائه نگردیده است، بلکه بهترین توضیح درباره احکام وضعی آن است که بگوییم احکامی است که در مقام بیان احکام امور مختلف می‌باشد. مانند زوجیت، بطلان، صحت، شرطیت و امثال این‌ها.
- ۳- گزینه د صحیح است.
- ۴- گزینه الف و د صحیح است. منظور از ادله متکافی در اینجا ادله‌ای است که ارزش اثباتی یکسانی دارند مثلاً یک اماره معتبر با اماره معتبر دیگر تعارض پیدا کند. در تعارض ادله متکافی حکم عقل به تساقط هر دو دلیل و حکم شرع به تخییر میان آن دو است.
- ۵- گزینه ب صحیح است. اصل در مواردی جاری می‌شود که شک و تردید وجود داشته باشد. در واجبات تخییری شکی وجود ندارد تا به اصل نیازمند باشیم. دقت شود که مخیر بودن میان افراد واجب تخییری در نتیجه اجرای اصل تخییر نبوده و نشأت گرفته از ذات واجب تخییری است.
- ۶- گزینه ب صحیح است. الزاماً بین استصحاب سببی و مسببی تعارض واقع نمی‌شود بلکه اگر چنین شد، تقدم با استصحاب سببی است.
- ۷- گزینه الف صحیح است. احکامی که در نتیجه اجرای اصل به دست می‌آیند، احکام ظاهری نامیده می‌شوند. بنابراین کلیه احکام صادره از اصول عملیه حکم ظاهری محسوب می‌شوند.
- ۸- گزینه د صحیح است. باید دقت داشت که اصول لفظیه (که اصاله الحقیقه نیز یکی از آن‌ها است) برای تشخیص مراد متکلم استعمال می‌گردند و بنابراین اگر گوینده، سخنی گفت که ندانستیم معنای حقیقی سخنش مورد نظر بوده یا معنای مجازی آن، با استفاده از اصاله الحقیقه حکم به حقیقی بودن می‌نماییم. برخلاف جایی که اصلاً تفاوت معنای حقیقی از معنای مجازی برای ما روشن نشده است که در آنجا از تبادر و اطراد و امثال این‌ها برای رفع شبهه، کمک می‌طلبیم.
- ۹- گزینه ج صحیح است. اصل همچون اماره می‌تواند مدلول خود را اثبات نماید اما، برخلاف اماره نمی‌تواند آثار غیرشرعی خود را به اثبات برساند. برخی معتقدند که استصحاب به‌عنوان اصل مثبت می‌تواند علاوه بر مدلول خود، آثار غیرشرعی خود را نیز به اثبات برساند و به همین دلیل مثبت نامیده می‌شود. این نظر فاقد اعتبار است چرا که اگرچه ممکن است در ظاهر بتواند آثار عقلی و غیرشرعی خود را به اثبات برساند اما آن اثبات فاقد حجیت است و از این جهت گفته می‌شود که اصل مثبت دارای حجیت نیست.
- ۱۰- گزینه الف صحیح است. مگر نامشروع بودن منشأ تصرف متصرف احراز گردد.

- ۱۱- گزینه ج صحیح است. اصل برائت در مواردی جاری می‌شود که نسبت به اصل تکلیف تردید وجود داشته باشد. به عبارت دیگر هرگاه در موضوعی، برای مکلف به ترتیبی شک ایجاد شود که از یک سو در لزوم انجام یا ترک تکلیف تردید داشته باشد و از سوی دیگر در جواز انجام یا ترک تردید داشته باشد، با استناد به اصل برائت حکم به جواز انجام یا ترک می‌شود.
- ۱۲- گزینه‌های ب و ج و د صحیح هستند. هرگاه در زمان حدوث امری تردید شود، زمان حدوث آن به آخرین زمان ممکن اسناد داده می‌شود.
- ۱۳- گزینه ج صحیح است. به طور مثال اجازه ولی دختر باکره در عقد نکاح، شرط انعقاد نکاح است. یعنی آنچه عقد نکاح را منعقد می‌کند، ایجاب و قبول طرفین است و اجازه ولی، عامل انعقاد نیست اما اگر همین اجازه نباشد، آن ایجاب و قبول نیز تأثیرگذار نخواهند بود. گزینه «د» تعریف سبب است.
- ۱۴- گزینه ب صحیح است. البته به دست آوردن پاسخ این سؤال وابسته به آن است که منجزیت را چگونه معنا کنیم. اگر بگوییم منجزیت یعنی لزوم موافقت قطعی با دستور شارع، در این صورت پاسخ گزینه «ب» خواهد بود. اما اگر منجزیت به معنای لزوم موافقت (اعم از قطعی و احتمالی) با دستور شارع است، آن وقت علاوه بر گزینه «ب» گزینه‌های «ج و د» نیز صحیح خواهند بود؛ چرا که هر کجا یک علم اجمالی باشد، به تناسب همان علم اجمالی لزوم موافقت با دستور شارع نیز وجود دارد. اگر علم اجمالی در شبهات محصوره باشد، موافقت نیز باید قطعی باشد، اگر علم اجمالی در شبهات غیرمحصوره یا در شبهات اقل و اکثر (اعم از ارتباطی و استقلال) باشد، آن هنگام موافقت احتمالی نیز کفایت می‌کند. لازم به ذکر است که شبهات بر دو قسم اند یا به شکل تردید در دو امر متباین هستند و یا به صورت تردید میان دو امر اقل و اکثر. صورت اول (متباین) خود به دو صورت شبهات محصوره و غیرمحصوره تقسیم می‌شود و صورت دوم (اقل و اکثر) نیز به دو صورت ارتباطی و استقلال تقسیم می‌شود. در اقل و اکثر (اعم از ارتباطی و استقلال) همواره تکلیف به نسبت به رعایت اقل و برائت نسبت به اکثر جاری می‌شود.
- ۱۵- گزینه د صحیح است. به طور مثال نهی از معامله با مجانین مستلزم فساد آن است ولی نهی از معامله در حین نماز جمعه مستلزم فساد نبوده ولی مستلزم حرمت است.
- ۱۶- گزینه د صحیح است. در تعارض ظاهری می‌توان بین دو دلیل جمع نمود ولی در تعارض واقعی، جمع بین دو دلیل، ممکن نیست.
- ۱۷- گزینه ب صحیح است. در قیاس مستنبط‌العله وجه مشترک میان مقیسه‌علیه (اصل) و مقیسه (فرع) غالباً به طور ظنی و گمانی است و همین امر موجب عدم حجیت آن نزد شیعیان گردیده است. به عبارت دیگر از آنجا که نسبت به ملاک بودن آن وجه مشترک در دو حکم گمان وجود دارد (و یقین وجود ندارد) نمی‌توان به آن اعتماد کرده و به حجیت آن معتقد شد. هرچند بسیاری از اهل سنت این قیاس را حجت می‌دانند.
- ۱۸- گزینه ج صحیح است. چنانچه لفظ مشترک (یعنی لفظی که دارای چند معنای حقیقی است) را مورد استعمال قرار دهیم، لازم است که با استفاده از قرینه‌ای به مخاطب بفهمانیم که کدام یک از

معانی حقیقی آن لفظ را مورد نظر داشته‌ایم. این قرینه را قرینه معینه می‌نامند.

- ۱۹- گزینه ب صحیح است. مستأجر اول تنها مالک منافع است و تصرف وی در عین به اذن موجر است؛ اما از آنجا که اذن در شیء، اذن در لوازم آن نیز می‌باشد، مستأجر اول می‌تواند عین مستأجره را بدون احتیاج به کسب اجازه از موجر در اختیار مستأجر دوم بگذارد.
- ۲۰- گزینه الف صحیح است. به موجب اصل صحت، هرگاه پس از انجام عمل عبادی یا عمل معاملی در صحت آن تردید شود، صحیح فرض می‌شود مگر آنکه بطلان آن اثبات شود.

پراکندگی موضوعی سؤالات سال ۱۳۸۱

موضوع کلی	موضوع جزئی	تعداد سؤالات	جمع بر مبنای موضوع کلی
مقدمات	-	-	-
الفاظ	اوامر	۱	۶
	عام و خاص	-	
	مجمل و مبین	-	
	مطلق و مقید	-	
	مفهوم و منطوق	۱	
	نواهی	۱	
	وضع الفاظ	۳	
ادله استنباط	اجماع	-	۴
	امارات	۱	
	سنت	-	
	عقل	۲	
	قرآن	-	
	قیاس	۱	
	مصالح مرسله	-	
اصول عملیه	استصحاب	۴	۱۰
	اصل احتیاط	۱	
	اصل برائت	۲	
	اصل تخییر	۱	
	تعارض ادله	۲	